

Коментари предлога измена и допуна Закона о финансирању политичких активности

Транспарентност Србија
30.6.2026.

Напомене о документу:

Одбор за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава Народне скупштине је за почетак јула 2026. заказао низ јавних слушања о предлогу измена и допуна Закона о финансирању политичких активности који је неколико дана раније поднео народни посланик Мирослав Петрашиновић (СНС). Предлог је доступан овде:

https://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/doc/predlozi_zakona/14_saziv/2078-26.doc

Средином маја 2026, готово истовестан текст измена и допуна, тада насловљен као „нацрт“, за који је наведено да га је израдила Агенција за спречавање корупције, достављен је на мишљење ОДИХР. ОДИХР је мишљење о овом нацрту дао 29.6.2026, односно тек након што је формално поднет предлог закона и након што су заказана јавна слушања. То мишљење је доступно овде:

<https://odihr.osce.org/odihr/666124>

С обзиром на то да у појединим, веома битним сегментима, решења из предлога закона нису усклађена са препорукама ОДИХР, односно, да не решавају проблеме због којих је ОДИХР дао те препоруке, извесно је да ће власт припремити и неке нове (ревидиране) предлоге. Због тога је разматрање актуелног предлога измена и допуна закона преурањено.

Ипак, имајући у виду могућност да актуелни предлог буде разматран од стране скупштинских одбора или Народне скупштине у целини, Транспарентност Србија је припремила коментаре појединих одредаба, како бисмо народним посланицима и посланичким групама, као и другим заинтересованим институцијама и појединцима, указали у ком правцу би предложене норме требало модификовати или допунити. Кад год је то био случај, читаоца смо упутили на конкретне предлоге норми које је ТС давала 2024. (у доба када је покренут рад на примени ОДИХР препорука), у доба када је доношен актуелни Закон о финансирању политичких активности, као и у другим приликама.

https://preugovor.org/upload/document/preugovor_amandmani_na_kz_final_sr.pdf

<https://www.parlament.gov.rs/upload/documents/dokumenta/16%20PREDLOG%20TS%20PREPORUKA%20ODIHR%2016%202023%2017%202022%204%202017.docx>

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_Maj_2024.pdf

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_Maj_2024.pdf

[https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi -](https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_-_Zakon_o_finansiranju_politickih_aktivnosti.pdf)

[_Zakon o finansiranju politickih aktivnosti.pdf](https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_-_Zakon_o_finansiranju_politickih_aktivnosti.pdf)

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/nacrt_izmena_zakona_o_finansiranju_politickih_aktivnosti_komentari_na_obrascu_okt_2019.pdf

<https://www.transparentnost.org.rs/images/stories/materijali/inicijativei analize/komentari%20TS%20na%20predlog%20izmena%20i%20dopuna%20zakona%20o%20finansiranju%20politickih%20aktivnosti%20novembar%202014.doc>

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_glavni_problemi_u_vezi_sa_finansiranjem_izborne_kampanje.pdf

Сви коментари и предлози су означени **жутом бојом** испод одговарајућег дела текста (другог) нацрта измена и допуна закона (19.5.2026), у односу на који се актуелни Предлог незнатно разликује.

НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ ПОЛИТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

Члан 1.

У Закону о финансирању политичких активности („Службени гласник РС“, број 14/22), у члану 3. став 3. мења се и гласи:

„Максимална висина кредита и зајма до које се политички субјекти задужују код банака и других финансијских организација на годишњем нивоу може износити до 25% средстава која се обезбеђују из буџета Републике Србије за финансирање редовног рада или покриће трошкова изборне кампање политичких субјеката у години у којој је закључен уговор о кредиту или зајму.“

После става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Рок отплате кредита и зајма из става 2. овог члана за финансирање редовног рада је најдуже до две године од дана закључења уговора о кредиту или зајму, док је рок отплате кредита и зајма за покриће трошкова изборне кампање до дана истека рока за подношење коначног извештаја о трошковима изборне кампање.“

После досадашњег става 4, који постаје став 5, додаје се став 6, који гласи:

„Средства из кредита и зајмова која је политички субјекат прибавио за финансирање редовног рада не могу се користити за финансирање изборне кампање.“

3

Коментар ТС:

Норма није довољно јасна у погледу тога шта се узима као лимит за ограничење ако се у некој години одржавају избори.

Ограничење које је додато последњим ставом је добро. Међутим, није уређено на који начин ће се та норма примењивати и на основу којег критеријума ће се утврђивати да ли је новац од кредита заиста употребљен за финансирање кампање. Политички субјект може тврдити да новац који је пренео за кампању са свог сталног рачуна не потиче од кредита, већ, на пример, од новца који је добијен из републичког буџета или прилога. У стварности, узимање кредита ће омогућити да се пренесу та средства са сталног страначког рачуна, која би иначе била искоришћена за друге сврхе.

Ово питање треба решити на системски начин у целом закону, тако што би се јасно одредило да се новац који је странка добила за финансирање редовног рада не може користити за финансирање изборне кампање, и утврдити критеријуме за одређивање порекла новца. Транспарентност Србија је дала конкретне предлоге за то у доба када је доношен ЗФПА.

Члан 2.

Члан 6. мења се и гласи:

„Члан 6.

Услуге и добра из јавних извора су услуге и добра која органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и друге организације чији су они оснивачи, пружају односно дају на коришћење политичким субјектима.

Услуге и добра из става 1. овог члана обавезно се дају под једнаким условима свим политичким субјектима, без обзира на то да ли се дају уз накнаду или без накнаде.

Органи и организације из става 1. овог члана посебним актом, који објављују на свом веб-сајту, одређују услуге и добра из става 1. овог члана и ближе уређују њихово пружање односно давање на коришћење политичким субјектима.

Органи и организације из става 1. овог члана, дужни су да политичком субјекту одговоре на захтев за коришћење услуге или добра у року од пет дана од дана пријема захтева, а током изборне кампање у року од два радна дана од пријема захтева, и да у случају немогућности пружања услуге или давања добра доставе доказе о томе политичком субјекту.

Органи и организације из става 1. овог члана дужни су да одлуку по захтеву политичког субјекта за коришћење услуга или добара објаве на свом веб-сајту у року од једног дана од дана доношења одлуке.“.

Коментар ТС:

Норма и даље треба да се допуни. Она тренутно не спречава ситуације у којима би услуге и добра били нуђени политичким субјектима по ценама које су знатно више од тржишних. Такође, норма не даје могућност политичким субјектима или неком спољном субјекту или неком спољном органу да провери да ли су просторије заиста биле резервисане или заузете, што је наведено као основ да се ускрати пружање услуге политичком субјекту. Предлог ТС садржи решење за тај проблем.

4

Члан 3.

У члану 9. став 3. речи: „10. ст. 1. и 2.“ замењују се речима: „10. ст. 1-3.“. На крају става додаје се реченица која гласи: „Давалац прилога из члана 10. став 4. овог закона је дужан да политичком субјекту пре давања прилога достави изјаву да привредно друштво чији је власник, сувласник или у којем има удео/акције није дало прилоге политичким субјектима у тој години.“.

Коментар ТС:

Намера је добра, али је формулација непрецизна а у неким случајевима неспроводива.

Термини “власник” и “сувласник” се не користе у законима који уређују рад привредних друштава.

Није постављено ограничење у погледу обима власништва у предузећу, па обавеза једнако важи и за особу која има само 0,1% акција и за оног ко поседује 100% акција фирме, што је непримерено. Када је реч о малим акционарима, они не морају имати ни сазнања о томе да је правно лице дало неки прилог.

Члан 4.

У члану 10. став 1. речи „десет“ замењује се речима: „пет“.

У ставу 2. број: „30“ замењује се речју: „десет“.

После става 2. додају се нови ст. 3. и 4. који гласе:

„Укупна вредност давања на годишњем нивоу које привредно друштво и са њим повезана лица у смислу закона којим се уређују привредна друштва, може дати политичком субјекту за финансирање редовног рада не може прећи износ из става 2. овог члана.

Физичко лице које је власник, сувласник или има удео/акције у привредном друштву које је у току календарске године дало прилог политичким субјектима, не може у истој години бити давалац прилога политичким субјектима.“

Досадашњи ст. 3. и 4. постају ст. 5. и 6.

Коментар ТС:

Намера је добра, али су решења неусаглашена са остатком правног система и нелогична.

Генерално, када је реч о ограничењу вредности прилога једног лица, требало би размотрити могућност да она буде већа када је реч о коришћењу новца самог кандидата на изборима. Тренутно кандидат (нпр. за председника Републике) нема законску могућност да финансира своју кампању у већем обиму него било који други грађанин, што је апсурдно.

Ако би фирма дала прилог, власник акција у тој фирми (ма колики мали био његов удео) не би смео уопште да да прилог, чак ни ако је прилог фирме испод законског максимума, што је нелогично. Боље би било да се ограничи вредност прилога од повезаних лица (физичких и правних) на неки износ (нпр. двоструки износ који би био дозвољен једном лицу), као што је предложила ТС.

Члан 5.

У члану 21. став 1. после речи: “став 3. овог закона” тачка се замењује запетом и додају се речи: „односно групи грађана, као и политичкој странци и коалицији које немају обавезу полагања изборног јемства у складу са чланом 25. став 5. овог закона.“

У ставу 2. после речи: „освојених мандата“ додају се речи: „и који су Агенцији поднели прелиминарни извештај о трошковима изборне кампање“,

У ставу 6. после речи: „Ако подносиоци изборних листа“ додају се речи: „који нису изузети од обавезе полагања изборног јемства у складу са чланом 25. став 5. овог закона“,

После става 7. додаје се став 8. који гласи:

„Агенција обавештава органе из става 7. овог члана о политичким субјектима који нису поднели прелиминарни извештај о трошковима изборне кампање, у року од пет дана од дана истека рока за подношење прелиминарних извештаја о трошковима изборне кампање.“.

Коментар ТС:

Видети коментар на члан 25.

Члан 6.

У члану 22. став 2. после речи: „до“ додају се речи: „50% од“ а речи: „ст. 1. и 2.“ замењују се речима: „ст. 1-3.“.

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Политички субјекат је дужан да новчани прилог примљен супротно ставу 2. овог члана врати даваоцу прилога у року од три дана од дана пријема.“.

У досадашњем ставу 3. који постаје став 4. после речи: „зајмова“ брише се тачка и додају се речи: „у складу са чланом 3. ст. 2, 3, 4. и 6. овог закона.“.

Коментар ТС:

Допуна је корисна.

Члан 7.

После члана 23. додају се називи чланова и чл. 23а и 23б, који гласе:

„Промоција политичког субјекта

Члан 23а

Привредно друштво не може, без закљученог уговора о пружању услуга политичком субјекту, да врши или да омогући промоцију политичког субјекта у својим просторијама, на скуповима које организује или средствима које користи за комуникацију са јавношћу, клијентима и пословним сарадницима.

Изузетно од става 1. овог члана, промоцијом политичког субјекта не сматрају се активности које привредно друштво које је оснивач медија предузима у оквиру обављања послова јавног информисања.

У току изборне кампање политичким субјектима је забрањено преузимање и објављивање на својим веб-сајтовима и друштвеним мрежама, активности правних и физичких лица које они врше за промоцију, или против политичког субјекта, у виду давања поклона, материјалних и нематеријалних добара и пружања услуга, у смислу члана 23б став 2. овог закона.

Коментар ТС:

У оквиру овог новог члана искоришћен је само део предлога ТС за нови члан (9а), који је ТС доставила у оквиру скупштинске Радне групе, у мају 2024 године. Поређењем ових норми се може видети који све

проблеми ће остати нерешени ако се усвоји одредба у овом “крњем” облику. Тај предлог ТС је и детаљно образложен.

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_Maj_2024.pdf

Физичко и правно лице које, без закљученог уговора са политичким субјектом, плаћа оглашавање којим се промовише политички субјект, дужно је да у року од три дана од објављивања огласне поруке обавести политички субјект и Агенцију о пружању услуге без накнаде политичком субјекту.

Пружалац услуге оглашавања који објављивањем огласне поруке промовише политички субјект, иако такво оглашавање није било уговорено са политичким субјектом, односно са лицем које ради у име и за рачун политичког субјекта, дужан је да у року од три дана од објављивања огласа обавести политички субјект и Агенцију о томе ко је и за чији рачун уговорио оглашавање.

Лице које је уговорило оглашавање, односно лице за чији рачун је уговорено оглашавање из става 2. овог члана на тај начин пружа услугу без накнаде политичком субјекту, а до достављања обавештења из става 2. овог члана, пружаоцем бесплатне услуге политичком субјекту сматра се и пружалац услуге оглашавања.

Правно лице и предузетник који без закљученог уговора са политичким субјектом или другим лицем које ради у име и за рачун политичког субјекта, пружа услуге за које зна или би морао да зна да су намењене вршењу политичке активности, дужно је да у року од три дана од дана пружања услуге о томе обавести политички субјект и Агенцију.

Лице које је уговорило пружање услуге из става 4. овог члана, односно правно лице и предузетник који без уговора пружа услуге из става 4. овог члана, на тај начин пружа услугу без накнаде политичком субјекту.

Привредно друштво не може, без закљученог уговора о пружању услуга политичком субјекту, да врши или да омогући промоцију политичког субјекта у својим просторијама, на скуповима које организује или средствима које користи за комуникацију са јавношћу, клијентима и пословним сарадницима, нити да омогући политичком субјекту коришћење пословног имена или жига привредног друштва.

Изузетно од става 6. овог члана, промоцијом политичког субјекта не сматрају се активности које привредно друштво које је оснивач медија предузима у оквиру обављања послова јавног информисања.

Промоцијом политичког субјекта сматра се и промоција кандидата на изборима, носиоца изборне листе или лица чије име и презиме садржи назив изборне листе.

Спровођење изборне кампање од стране трећих лица

Члан 236

Изборну кампању под условима прописаним овим законом може да спроводи и физичко лице, правно лице, више правних или више физичких лица (у даљем тексту: трећа лица).

Изборна кампања коју спроводе трећа лица (у даљем тексту: кампања трећих лица) подразумева плаћену активност или неновчана давања чија укупна вредност прелази износ од 50% од једне просечне месечне зараде у Републици Србији, коју у току изборне кампање спроводи треће лице

које није повезано са политичким субјектом, а која има за циљ да позитивно или негативно утиче на изборну кампању једног или више политичких субјеката. Кампања трећих лица обухвата активности као што су рекламирање и оглашавање путем медија и друштвених мрежа, рекламирање преко интернета, подела рекламног материјала, организовање скупова, конференција, округлих столова и свих других активности које се спороводе у циљу позитивне или негативне промоције једног или више политичких субјеката.

Забрањено је спровођење кампање трећих лица државним органима, органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, лицима из члана 12. став 1. овог закона, повезаним лицима са политичким субјектом (правно лице које има закључене уговоре са политичким субјектом који учествује у изборној кампањи, чланице коалиције која учествује у изборној кампањи, одговорна лица и заступници политичких субјеката и др).

Треће лице не може закључити уговор у своје име, а за рачун политичког субјекта којим би сносило трошкове или део трошкова изборне кампање тог политичког субјекта.

За финансирање изборне кампање треће лице може користити искључиво сопствена средства и средства из кредита и зајмова, и не може да утроши више од укупно десет просечних месечних зарада у Републици Србији, без обзира на број изборних кампања које спроводи за све политичке субјекте у календарској години.

Кампањом трећих лица неће се сматрати изношење ставова о питањима од јавног интереса од стране удружења, верских организација, медија или појединаца.

Треће лице које намерава да спроводи кампању у складу са ст. 1. и 2. овог члана дужно је да, пре започињања активности, отвори посебан рачун, преко којег се врше сва плаћања трошкова изборне кампање.

Треће лице је дужно да обавести Агенцију о отварању посебног рачуна из става 7. овог члана у року од три дана од дана отварања рачуна, као и да у истом року достави податке о контакт особи за треће лице, односно лицу одговорном за подношење Извештаја Агенцији.

Посебан рачун из става 7. овог члана се отвара за сваку изборну кампању посебно и затвара се до дана подношења извештаја из става 10. овог члана.

Треће лице је дужно да поднесе Агенцији извештај о прикупљеним и утрошеним средствима у току изборне кампање у року од десет дана од дана одржавања избора.

Извештај из става 10. овог члана обухвата период од дана расписивања избора закључно са даном одржавања избора, подноси се Агенцији у електронској и писменој форми и садржи тачне и потпуне податке о пореклу, износу и структури средстава прикупљених и утрошених током изборне кампање.

Садржину и начин подношења извештаја из става 10. овог члана посебним актом ближе уређује директор Агенције.

Агенција је дужна да извештај из става 10. овог члана објави на свом веб-сајту наредног радног дана од дана пријема.

Агенција води и објављује евиденцију, која обухвата податке о трећим лицима, о изборима за коју се врши кампања трећих лица, податке о посебном рачуну и податке о политичком субјекту у вези којег се води позитивна или негативна кампања трећих лица.“

Коментар ТС:

Предлог је битно разрађенији од оног из претходне верзије. Ипак, и даље има доста питања која нису довољно уређена или нису уређена на добар начин.

Изборну кампању под условима прописаним овим законом може да спроводи и физичко лице, правно лице, више правних или више физичких лица (у даљем тексту: трећа лица).

Вероватно би требало да стоји у једнини “треће лице”.

Изборна кампања коју спроводе трећа лица (у даљем тексту: кампања трећих лица) подразумева плаћену активност или неновчана давања чија укупна вредност прелази износ од 50% од једне просечне месечне зараде у Републици Србији, коју у току изборне кампање спроводи треће лице које није повезано са политичким субјектом, а која има за циљ да позитивно или негативно утиче на изборну кампању једног или више политичких субјеката. Кампања трећих лица обухвата активности као што су рекламирање и оглашавање путем медија и друштвених мрежа, рекламирање преко интернета, подела рекламног материјала, организовање скупова, конференција, округлих столова и свих других активности које се спороводе у циљу позитивне или негативне промоције једног или више политичких субјеката.

Одредбу би требало нормативно уредити тако што би била подељена на неколико ставова.

Под “неновчаним давањем” се вероватно мисли на активност коју само треће лице спроводи непосредно а која има своју тржишну вредност, али у том случају није у питању “давање”.

Нејасно је како би се тумачио лимит од 50% просечне зараде - нпр. да ли је у питању вредност сваке појединачне објаве. У том случају би “треће лице” могло да има хиљаду објави, од којих је свака у вредности од 49% просечне зараде, па би правило било обесмишљено.

Израз “који није повезано са политичким субјектом” није дефинисан, већ само посредно, у следећем ставу, а треба га посебно издвојити.

Забрањено је спровођење кампање трећих лица државним органима, органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, лицима из члана 12. став 1. овог закона, повезаним лицима са политичким субјектом (правно лице које има закључене уговоре са политичким субјектом који учествује у изборној кампањи, чланице коалиције која учествује у изборној кампањи, одговорна лица и заступници политичких субјеката и др).

На листи повезаних лица свакако недостају кандидати на изборима, носиоци изборне листе, а питање је да ли су обухваћени и сви други који би требало (нпр. функционери у политичкој странци).

Треће лице не може закључити уговор у своје име, а за рачун политичког субјекта којим би сносило трошкове или део трошкова изборне кампање тог политичког субјекта.

Смисао ове забране није потпуно јасан. “Треће лице” би у описаном случају било давалац прилога за изборну кампању и као такво би требало да буде евидентирано у финансијском извештају политичког субјекта.

За финансирање изборне кампање треће лице може користити искључиво сопствена средства и средства из кредита и зајмова, и не може да утроши више од укупно десет просечних месечних

зарада у Републици Србији, без обзира на број изборних кампања које спроводи за све политичке субјекте у календарској години.

Правило о ограничењу се лако може изиграти тиме што би више повезаних “трећих лица” спроводило исту кампању. С друге стране, ограничење од десет просечних зарада може бити прениско за поједине врсте активности које би треће лице легитимно могло да организује (нпр. тај новац може бити недовољан да се организује неки јавни скуп са 100 учесника).

Кампањом трећих лица неће се сматрати изношење ставова о питањима од јавног интереса од стране удружења, верских организација, медија или појединаца.

Није јасно због чега би се иначе сматрало кампањом трећег лица изношење ставова (као такво). У претходним ставовима је назначено да се кампањом трећег лица сматра одређена плаћена активност. Нејасно је због чега су овде наведене верске заједнице.

Треће лице које намерава да спроводи кампању у складу са ст. 1. и 2. овог члана дужно је да, пре започињања активности, отвори посебан рачун, преко којег се врше сва плаћања трошкова изборне кампање.

Неки од облика који се препознају као “треће лице” нису ни физичка ни правна лица, већ групе које окупљају више физичких и правних лица. Стога је потребно предвидети и систем “оснивања” (слично као код групе грађана као политичког субјекта).

Треће лице је дужно да обавести Агенцију о отварању посебног рачуна из става 7. овог члана у року од три дана од дана отварања рачуна, као и да у истом року достави податке о контакт особи за треће лице, односно лицу одговорном за подношење Извештаја Агенцији.

Посебан рачун из става 7. овог члана се отвара за сваку изборну кампању посебно и затвара се до дана подношења извештаја из става 10. овог члана.

Треће лице је дужно да поднесе Агенцији извештај о прикупљеним и утрошеним средствима у току изборне кампање у року од десет дана од дана одржавања избора.

Извештај из става 10. овог члана обухвата период од дана расписивања избора закључно са даном одржавања избора, подноси се Агенцији у електронској и писменој форми и садржи тачне и потпуне податке о пореклу, износу и структури средстава прикупљених и утрошених током изборне кампање.

Садржину и начин подношења извештаја из става 10. овог члана посебним актом ближе уређује директор Агенције.

Агенција је дужна да извештај из става 10. овог члана објави на свом веб-сајту наредног радног дана од дана пријема.

Можда се може поједноставити и повезати са нормама које се односе на политичке субјекте.

Агенција води и објављује евиденцију, која обухвата податке о трећим лицима, о изборима за коју се врши кампања трећих лица, податке о посебном рачуну и податке о политичком субјекту у вези којег се води позитивна или негативна кампања трећих лица.“

Није прописан рок за ажурирање података.

Члан 8.

После члана 24. додају се назив члана и члан 24а, који гласе:

„Ограничење трошкова изборне кампање

Члан 24а

За спровођење активности у оквиру изборне кампање, политички субјекат може користити средства прикупљена из јавних и приватних извора у укупном износу до:

- 1) 6.000.000 евра, на изборима за председника Републике и народне посланике;
- 2) 1.500.000 евра, на изборима за посланике скупштине аутономне покрајине;
- 3) 1.000.000 евра, на изборима за одборнике скупштине града;
- 4) 400.000 евра, на изборима за одборнике скупштине општине односно скупштине градске општине.

Изузетно од става 1. овог члана, ако се избори за председника Републике одржавају у два изборна круга, укупан износ средстава прикупљених из јавних и приватних извора који предлагачи кандидата за председника Републике који учествују на поновном гласању могу користити за спровођење активности у оквиру целокупне изборне кампање је 7.000.000 евра.

Износи из ст. 1. и 2. овог члана утврђују се према званичном средњем курсу Народне банке Србије на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.“.

Коментар ТС:

Непримерено је да ограничење буде одређено у еврима, треба у динарима или у односу на просечне зараде.

Ограничење је постављено превисоко у односу на решења из упоредивих земаља (нпр. Словачка, Чешка, Бугарска, Хрватска) и не остварује сврху. ТС је предложила да оно буде 300 милиона динара (око 2,5 милиона евра) за републичке изборе, 50 милиона динара за покрајинске и београдске (око 300 хиљада евра), 10 милиона динара (око 85 хиљада евра) за изборе у осталим градовима и 5 милиона динара (око 43 хиљаде евра) када је реч о општинским изборима. У предложеном решењу су нарочито превисоко одређени лимити за изборе на суб-националном нивоу, поготово у ситуацијама када би се локални избори одржавали истовремено у већем броју општина.

Поред смањења ограничења по појединим изборима, требало би прописати и посебна правила која би се примењивала у ситуацијама када исти политички субјект обједињено води кампању за више избора који се одржавају истовремено, нарочито у ситуацијама када се истовремено одржавају локални и републички избори или локални избори у (готово) целој држави. Предлог допуна Закона би могао да има апсурдне последице, јер би ограничење трошкова за парламентарне изборе било једнако ограничењу трошкова за кампању у само 15 општина или градских општина. На пример, могло би се прописати да ограничење за обједињену кампању истог политичког субјекта за покрајинске или локалне

изборе који се одржавају истовремено не може бити веће од ограничења које важи за парламентарне изборе.

Члан 9.

У члану 25. после става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Изузетно од одредаба ст. 1-4. овог члана, обавезу полагања изборног јемства немају групе грађана, политичке странке које нису освојиле мандате у претходном сазиву представничког тела, као и коалиције чије све чланице нису освојиле мандате у претходном сазиву представничког тела.”.

Коментар ТС:

Ова промена Закона јесте на трагу препоруке ОДИХР, али је суштински штетна, што је детаљније објашњено у ранијим анализама ТС.

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_april_2024.pdf

Видети такође допис упућен председнику скупштинског Одбора за финансије од 29.6.2026.

https://www.transparentnost.org.rs/images/Dopis_Odboru_za_finansije_-_predlog_ZFPA.pdf

Уколико се задржи концепт укидања изборног јемства, онда би га требало допунити увођењем концепта личне одговорности заступника или других представника подносиоца изборне листе, односно предлагача кандидата за обавезе према буџету које се не могу измирити наплатом из имовине и прихода политичког субјекта.

Члан 10.

У члану 26. после става 3. додаје се став 4, који гласи:

„Политичке странке, коалиције и групе грађана изузете од обавезе полагања изборног јемства из члана 25. став 5. овог закона, које не освоје број гласова из става 1. овог члана, дужне су да изврше повраћај примљених средстава из јавних извора у року од 30 дана од дана доношења укупног извештаја о резултатима избора.”.

Коментар ТС:

Пошто је укинута изборно јемство нејасно је на који начин ће се наплатити средстава у буџет. Није, на пример, прописана одговорност личним средствима за случај да политички субјект не поседује имовину или престане да постоји. Видети коментар на претходни члан.

Члан 11.

У члану 28. став 1. после речи: „дужни су да“ додаје се запета и речи: „у електронској и писменој форми,“.

У ставу 3. после речи „садржи“ додају се речи „тачне и потпуне“.

После става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

„Политички субјекат који нема финансијске могућности и довољно административних капацитета за објављивање годишњег извештаја на свом веб-сајту, дужан је да, у року из става 4. овог члана, извештај учини јавно доступним на други одговарајући начин (објављивањем путем званичних налога на друштвеним мрежама које користи политички субјекат или у званичном гласилу).“.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 6. после речи: „Агенције“ додаје се запета и речи “у формату који омогућава претрагу, анализу и преузимање података.“.

Досадашњи став 6. постаје став 7.

Коментар ТС:

Прописана су правила за објављивање (као тренутну активност), али не и за сталну доступност једном објављених докумената. Нејасно је зашто неки политички субјект не би имао довољно могућности и капацитета да нешто објави на свом веб-сајту, ако већ има веб-сајт.

Члан 12.

У члану 29. став 1. речи: „до седам“ замењују се речима: „до пет“, после речи: „гласања“ додају се речи: „у електронској форми“ и после речи: „избора“ ставља се запета и додају речи: „у електронској и писменој форми.“.

Став 2. мења се и гласи:

„Извештаји из става 1. овог члана, који садрже тачне и потпуне податке о пореклу, висини и структури прикупљених и утрошених средстава из јавних и приватних извора, кредита и зајмова, подносе се у форми и на начин прописан актом из става 6. овог члана.“.

У ставу 3. речи: „до 15 дана“ замењују се речима: „до седам дана“.

У ставу 4. после речи: „резултатима избора“ тачка се замењује запетом и додају се речи: „а обухвата и преостала средства из јавних извора из члана 21. овог закона.“.

У ставу 5. речи: „три дана“ замењују се речима: „два дана“, речи: „седам дана“ замењују се речима: „пет дана“. На крају става додаје се нова реченица која гласи: „Прелиминарне и коначне извештаје Агенција објављује у формату који омогућава претрагу, анализу и преузимање података.“.

Коментар ТС:

Иако се на овај начин побољшавају правила о прелиминарним извештајима, она су и даље недовољна да обезбеде адекватан приступ подацима о финансирању кампање док она траје. Уместо посебних извештаја, требало би обезбедити јавност података са посебног рачуна за финансирање кампање, као што је учињено, на пример, у Чешкој. Поред тога, требало би обезбедити јавност посебне евиденције о преузетим (а неплаћеним) обавезама политичког субјекта.

Видети детаљније овде:

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_Maj_2024.pdf

Поред наведеног, постоје бројна друга питања у вези са прелиминарним извештајима која нису решена, нарочито у вези са поређењем садржине прелиминарног и коначног извештаја у поступку контроле.

Члан 13.

Члан 32. мења се и гласи:

„Члан 32.

У обављању послова прописаних овим законом Агенција:

- 1) верификује и објављује годишње извештаје о финансирању политичких субјеката,
- 2) верификује и објављује извештаје о трошковима изборне кампање из члана 29. овог закона,
- 3) верификује и објављује извештаје о трошковима изборне кампање трећих лица,
- 4) врши контролу поднетих извештаја политичких субјеката у складу са плановима контроле из члана 33. овог закона,
- 5) врши контролу поднетих извештаја о трошковима трећих лица,
- 6) у поступку контроле финансирања политичких активности прикупља податке од политичких субјеката, трећих лица, давалаца услуга политичким субјектима, државних органа и лица из члана 32а овог закона,
- 7) води поступке за утврђивање повреде овог закона,
- 8) подноси захтеве за покретање прекршајног поступка, кривичне пријаве и извештаје надлежном тужилаштву,
- 9) доноси решења у изборној кампањи, изриче мере упозорења из члана 39. овог закона и доноси решења из члана 45. овог закона,
- 10) даје мишљења о примени овог закона,
- 11) организује и спроводи обуке за политичке субјекте,
- 12) за потребе контроле политичких активности у изборној кампањи ангажује посматраче изборних кампања и обавља друге послове у складу са овим законом.“

Коментар ТС:

Овом нормом нису уведене никакве нове обавезе за Агенцију, већ су само пописани послови које она треба да обавља.

Насупрот томе, пракса (не) поступања Агенције чини неопходним да се прецизирају дужности Агенције у поступку контроле, како у периоду изборне кампање, тако и ван ње.

Један од могућих начина за то је предложила Транспарентност Србија:

Документ са пратећим образложењем:

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_ZFPA_Maj_2024.pdf

Поступање по службеној дужности

Члан 37а

Агенција је обавезна да прикупи податке потребне за утврђивање поштовања правила из овог Закона коришћењем овлашћења из члана 32. овог закона када:

1) Постоји недоумица у вези са тим да ли одређена активност, коју политички субјект промовише, представља политичку активност у смислу овог закона;

2) Се у медију, на друштвеној мрежи или у јавном простору (нпр. путем плаката) објављују штампани, аудио или видео материјали у корист или на штету одређеног политичког субјекта, чија би вредност израде и промоције могла бити већа од 1.000.000 динара, а аутор, издавач или наручилац тог материјала није означен;

3) Политички субјект јавно спроводи политичку активност ван изборне кампање (нпр. организовање јавних скупова, промотивна кампања), или учествује у активностима других субјеката, а вредност тих активности се процењује на више од 1.000.000 динара;

4) Политички субјект спроводи политичке активности које су уобичајене за изборну кампању (нпр. организовање јавних скупова, промотивна кампања) пре него што су избори расписани или непосредно после одржаних избора, а вредност тих активности се процењује на више од 1.000.000 динара;

5) Утврди или посумња да правно лице које није политички субјект спроводи активности из члана 9а овог закона;

6) Постоји сумња у тачност изјаве даваоца прилога политичком субјекту који обавља привредну делатност, у прекорачење максималне вредности давања правног и физичког лица или у кршење правила о висини дозвољеног давања због тога што прилози веће вредности потичу од више повезаних лица;

7) Када политичка странка стекне непокретност и када отуђи непокретност која је купљена средствима из јавних извора;

8) Када политичка странка остварује приход од давања у закуп непокретне имовине или од продаје имовине у вредности већој од 1.000.000 динара лицима која не могу бити даваоци прилога на основу одредаба овог закона, или када остварује приход од друге врсте делатности;

9) Када дође до сазнања или посумња да средства која се обезбеђују за финансирање редовног рада или за финансирање трошкова изборне кампање у буџету нису опредељена у складу са прописаним критеријумима или да је њихова расподела извршена противно правилима из овог закона;

10) Када преко посматрача или на други начин дође до сазнања да је политички субјект за изборну кампању користио јавне ресурсе изузев ресурса који су му додељени на основу члана 6. овог закона, или да је јавне ресурсе за потребе политичких активности користио јавни функционер и друго лице;

11) Када политички субјект није донео акт из члана 31. овог закона или се акт не садржи све обавезне елементе;

Агенција је обавезна да покрене поступак из члана 37. овог закона по службеној дужности када:

1) Од другог државног органа добије информацију о могућем кршењу правила из овог закона;

2) Из информација које је објавио други државни орган произлази да је могло доћи до кршења правила из овог закона;

3) Подаци које је Агенција прикупила коришћењем овлашћења из члана 32. овог закона указују на могуће кршење правила из овог закона;

4) Бивши или актуелни представник политичког субјекта јавно указује на могуће кршење правила из овог закона од стране тог политичког субјекта;

5) Физичко лице, правно лице или представник правног лица јавно изнесе тврдњу да је финансирало политички субјект или пружало услуге политичком субјекту, а такав податак није наведен у финансијским извештајима политичког субјекта;

6) Бивши или садашњи представник органа и организације из члана 6. овог закона или радно ангажовано лице у том органу и организацији јавно изнесе тврдње које указују на могуће кршење правила из овог закона;

7) објављени документи политичког субјекта, правног лица или органа и организације из члана 6, указују на могуће кршење правила из овог закона;

8) Прелиминарни извештај о трошковима изборне кампање политичког субјекта не садржи податке о трошковима чија се вредност процењује на више од 1.000.000 динара, на основу података до којих је Агенција дошла посматрањем изборне кампање или их прибавила на други начин;

9) Подаци до којих је Агенција дошла посматрањем изборне кампање политичког субјекта, непосредним увидом у активности политичког субјекта или на основу пријаве која је Агенцији поднета у вези са вршењем других послова из њене надлежности указују на могућу повреду правила из овог закона;

10) Подаци до којих је Агенција дошла након окончања поступка контроле годишњих финансијских извештаја, односно извештаја о трошковима изборне кампање указују на могуће кршење правила из овог закона у вези са тим извештајима;

11) Дође до сазнања да орган или организација из члана 6. овог закона није донео акт којим се ближе уређује давање добара и услуга политичким субјектима, када посумња да је тај акт донет или да је акт усклађен са одредбама овог закона;

12) Када неко лице којем се Агенција обратила у складу са чланом 32. ускрати Агенцији потребне информације и документа или приступ евиденцији и документацији, а нема довољно података за успешно покретање прекршајног поступка;

Члан 14.

После члана 32. додаје се члан 32а који гласи:

„Члан 32а

Агенција има право непосредног и неометаног приступа књиговодственој евиденцији и документацији и финансијским извештајима политичког субјекта, као и да ангажује одговарајуће стручњаке и институције. Агенција има и право на непосредан и неометан приступ књиговодственој евиденцији и документацији задужбине или фондације чији је оснивач политичка странка.

Политички субјекат је дужан да на захтев Агенције, у року који одреди Агенција, који не може бити дужи од 15 дана, достави сва документа и информације које су Агенцији потребне за обављање послова прописаних овим законом.

У току изборне кампање политички субјекат је дужан да на захтев и у року који одреди Агенција, који не може бити дужи од три дана, достави податке које су Агенцији потребне за обављање послова прописаних овим законом.

Органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, банке, као и правна и физичка лица која финансирају политичке субјекте, односно која су у њихово име и за њихов рачун обавила одређену услугу, дужни су да, на захтев Агенције и у року који не може бити дужи од 15 дана од дана пријема захтева, а у току изборне кампање не може бити дужи од три дана, доставе све податке који су Агенцији потребни за обављање послова прописаних овим законом.

У поступку контроле финансирања политичких активности, Агенција је дужна да од банака на територији Републике Србије тражи изводе по рачунима свих регистрованих политичких странака и група грађана које су учествовале у изборној кампањи, односно које имају представнике у представничким телима, и банке су дужне да у роковима из става 4. овог члана Агенцији доставе тражене изводе.“.

У погледу обавезе достављања података из става 4. овог члана и извода из става 5. овог члана не примењују се забране и ограничења утврђена другим прописима.“.

Коментар ТС:

Можда постоји потреба да се овлашћења допуне када је реч о субјектима за које се приликом контроле не зна поуздано да ли су дала прилог или пружила неку услугу политичком субјекту, већ то тек треба утврдити.

Такође треба размотрити потребу за додатним овлашћењима у случају да субјект којем се Агенција обратила не достави тражене податке или достави податке чија веродостојност је сумњива (нпр дужност физичког лица - заступника да да изјаву, могућност непосредног увида у пословним просторијама од стране овлашћених лица Агенције).

Члан 15.

Члан 36. мења се и гласи:

„Члан 36.

Агенција доставља Пореској управи извештај о свим даваоцима финансијских средстава, односно роба и услуга политичких субјеката, у року од 15 дана од дана објављивања резултата контроле годишњих извештаја политичких субјеката.

Пореска управа Годишњим планом пореске контроле, који се доноси у складу са законом којим се уређује порески поступак и пореска администрација, обавезно обухвата и даваоце финансијских средстава, односно роба и услуга политичким субјектима из извештаја из става 1. овог члана, чија вредност на годишњем нивоу износи најмање 50% од максималне вредности давања из члана 10. ст. 1-3. овог закона. Пореска управа контролу давалаца прилога врши у року који је прописан законом којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

Агенција обавештава Пореску управу ако у поступку контроле финансирања политичких субјеката утврди чињенице које указују на неправилности из надлежности пореске управе, у року од 15 дана од када је прикупила доказе о неправилностима.

Извештај из става 1. овог члана Агенција објављује на свом веб-сајту у року од осам дана од дана достављања извештаја Пореској управи.“.

Коментар ТС:

Предложена норма је и даље штетна. Не постоји ни један разлог због којег би Агенција достављала Пореској управи информације о свим даваоцима прилога политичким субјектима. Норму би требало преформулисати у складу са предлозима ТС - да једини разлог за обраћање Агенције Пореској управи буде постојање сумње у веродостојност информација о финансирању кампање.

18

Члан 16.

Члан 37. мења се и гласи:

„Члан 37.

Поступак у коме се одлучује да ли постоји повреда овог закона и изричу мере у складу са овим законом, покреће и води Агенција по службеној дужности и на основу пријаве физичког или правног лица.

Поступак у коме се одлучује да ли постоји повреда овог закона у изборној кампањи може се покренути по службеној дужности, по пријави лица из става 1. овог члана, као и на основу пријаве политичког субјекта који је подносилац проглашене изборне листе, односно предлагач кандидата на изборима.

О покретању поступка по службеној дужности и по пријави из ст. 1. и 2. овог члана Агенција обавештава политичког субјекта против којег је поступак покренут, с тим да је о покретању поступка из става 2. овог члана Агенција дужна да политичког субјекта против којег је поступак покренут обавести у року од 24 часа од пријема пријаве, док је о покретању поступка по службеној дужности и на основу пријава о повредама овог закона које нису у вези са изборном кампањом дужна да политичког субјекта обавести у року од 15 дана од дана пријема пријаве, односно од дана када је сазнала или прикупила чињенице о повреди овог закона.

Обавештење о покретању поступка из става 3. овог члана садржи наводну повреду овог закона због којег је покренут поступак, чињенице које указују на повреду овог закона, као и позив одговорном лицу политичког субјекта да се у року изјасни на наводе из обавештења, с тим да рок за изјашњење на обавештење о поступку из става 2. овог члана не може бити дужи од три дана од дана пријема обавештења, док рок за изјашњење на обавештење које се не односи на изборну кампању не може бити дужи од осам дана од дана пријема обавештења.

Агенција може позвати лице на основу чије пријаве је покренут поступак да достави информације и потребне податке у циљу одлучивања о постојању повреде овог закона, у роковима из става 3. овог члана.

Агенција је дужна да по пријави која се односи на повреду овог закона у изборној кампањи, у року од три дана од дана пријема потврде да је политички субјекат обавештен о пријави из става 2. овог члана и ако су тражени, након истека рока за доставу података из члана 32. ст. 3. и 4. овог закона, донесе решење којим се утврђује да јесте или да није дошло до повреде овог закона у изборној кампањи, док се по пријави која се не односи на повреду овог закона у изборној кампањи, решење доноси у року од 15 дана од дана пријема потврде да је политички субјекат обавештен о покретању поступка, и ако су тражени, након истека рока за доставу података из члана 32. ст. 2. и 4. овог закона.

У поступку који је покренут по службеној дужности због повреде овог закона у изборној кампањи Агенција је дужна да, у року од осам дана од дана пријема потврде да је политички субјекат обавештен о покретању поступка, донесе решење којим се утврђује да јесте или да није дошло до повреде овог закона у изборној кампањи.

Агенција је дужна да решења из ст. 6. и 7. овог члана објави на свом веб-сајту првог наредног радног дана након доношења, а у сваком случају решења донета по пријавама и по службеној дужности у изборној кампањи, пре дана избора када за то постоје услови.

19

Решења која доноси Агенција су коначна и против њих се може покренути управни спор.

Агенција је дужна да у року од 24 часа од пријема тужбе на решење донето по пријави у изборној кампањи достави Управном суду одговор на тужбу и све списе предмета.

Управни суд, по тужби на решење које је Агенција донела на основу пријаве у изборној кампањи, доноси одлуку у року од 72 часа од пријема одговора на тужбу са списима.

Агенција одлуке Управног суда по поднетим тужбама на решења Агенције објављује у року од осам дана од дана пријема одлуке.“

Коментар ТС:

Норму би требало допунити. Тренутне формулације омогућавају одуговлачење поступка тиме што политички субјект не потврди да је примио обавештење. Видети раније предлоге ТС. Између осталог, потребно је прописати рок у којем је Агенција дужна да покрене казнени поступак (прекршајни или кривични) у случају када идентификује такав вид кршења Закона.

Поред наведеног, а имајући у виду и предлоге за допуне Закона о спречавању корупције, требало би увести могућност улагања жалбе Већу Агенције, а не само подношења тужбе Управном суду.

Члан 17.

Члан 39. мења се и гласи:

„Члан 39.

Агенција изриче меру упозорења политичком субјекту уколико у поступку контроле утврди повреде овог закона услед којих нису настале веће штетне последице и недостатке који се могу отклонити.

Ако политички субјекат не поступи по мери упозорења до истека рока који је у одлуци одређен, Агенција подноси захтев за покретање прекршајног поступка због непоступања по мери упозорења.

Ако политички субјекат у року од једне године од дана изрицања мере упозорења из става 1. овог члана понови повреду овог закона због које му је изречена мера упозорења, Агенција подноси захтев за покретање прекршајног поступка.“.

Коментар ТС:

Норма је нешто боља од постојеће, али још увек није задовољавајућа. У неким случајевима је повреда која се кажњава као прекршај већ почињена, па мера упозорења може имати сврху једино да се умање последице штетне радње, а не да буду основ за ослобађање од прекршајне одговорности.

Одредба према којој би се понављање повреде након изречене мере упозорења третирано као прекршај је осмишљена зато што Агенција, и у садашњем правном оквиру, погрешно сматра да изрицање мере упозорења искључује прекршајну одговорност. У сваком случају, норма је формулисана тако да се може веома различито тумачити - прекршај неће (готово) никад бити исти, али може бити истоврсан; ако прекршај почињен на једним локалним изборима понови коалиција у којој је иста странка, али на другим локалним изборима, можда би се тумачило да није у питању прекршај истог политичког субјекта итд. Најзад, ако је реч о прекршајима који се чине током изборне кампање, они се и не могу поновити у наредних годину дана (у редовним ситуацијама), већ тек на следећим изборима.

20

Члан 18.

У члану 41. став 1. тачка 1) речи: „3. и 4.“ замењују се речима: „5. и 6.“.

У ставу 1. тачка 3) речи: „став 4.“ замењују се речима: „ст. 4. и 5.“.

Члан 19.

У члану 42. став 1. тачка 1) речи: „ст. 2. и 3.“ замењују се речима: „ст. 2, 3, 4. и 6.“.

У ставу 1. тачка 8) после броја: „15.“ додају се речи: „и чланом 22. став 3.“.

У ставу 1. тачка 9) после речи: „супротно“ додају се речи: „члану 18. став 2,“.

У ставу 1. тачка 10) мења се и гласи:

„10) поступи супротно члану 23. ст. 8. и 9, члану 23а став 3. и члану 24а овог закона;“.

У ставу 1. тачка 13) речи: „чланом 28. став 1.“ замењују се речима: „чланом 26. ст. 2. и 4. и чланом 28.“.

У ставу 1. тачка 17) број: „32“ замењује се речима: „32а;“.

У ставу 1. тачка 18) број: „32“ замењује се речима: „32а;“.

Члан 20.

У члану 43. став 1. у тачки 2) број „32“ замењује се речима „32а;“

У ставу 1. у тачки 3) речи: „32. став 4. овог закона.“ замењују се речима „32а ст. 4. и 5. овог закона;“.

У ставу 1. после тачке 3) додају се тач. 4) и 5) које гласе:

„4) ако поступи супротно члану 23а став 1. овог закона;

5) ако поступи супротно члану 23б овог закона.“.

Члан 21.

После члана 43. додаје се нови члан 43а који гласи:

„Члан 43а

Новчаном казном од 50.000 до 150.000.00 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и друге организације чији су они оснивачи:

- 1) ако поступи супротно члану 6. ст. 2-6. овог закона;
- 2) ако поступи супротно члану 24а овог закона.

Коментар ТС:

У оквиру прекршајних норми су попуњене неке празнине и извршено је усаглашавање са другим променама. С друге стране, и поред тога што је једна од главних препорука ОДИХР била да се систем кажњавања буде уверљив (“одвраћајући”), норме не доносе никаква суштинска унапређења.

У вези са тим, Транспарентност Србија је дала предлоге за допуну кривичног дела које је прописано и у актуелном Закону, а које се може допунити или у овом закону, или у Кривичном законнику, упоредо са изменама овог акта.

Поред тога, неопходно је прописати одговарајућа овлашћења и надлежности истражних органа (коришћење посебних доказних радњи, надлежност Тужилаштва за организовани криминал и посебних одељења за сузбијање корупције у вишим јавним тужилаштвима).

Члан 22.

У члану 48. после става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Захтев Агенције из става 1. овог члана објављује се на веб-сајту Агенције у року од 15 дана од дана упућивања надлежном органу.“

Коментар ТС:

Нејасно је зашто је рок за објављивање чак 15 дана.

Члан 23.

Органи и организације из члана 2. овог закона које пружају услуге односно дају на коришћење добра политичким субјектима дужни су да посебан акт о пружању услуга односно давању добара на коришћење политичким субјектима из члана 2. овог закона донесу у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донесу и да га објаве на свом веб-сајту у року од осам дана од дана доношења.

Коментар ТС:

Нејасно је на кога се ова одредба односи и какве последица има њено неиспуњење.

Да ли ће ову норму прекршити субјект који накнадно одлучи да пружа услуге политичким субјектима?

Члан 24.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

22